

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาไม่ว่าจะในระดับใดก็ตาม จำเป็นต้องมีเงินในการจัดดำเนินการศึกษา นั้น จึงถือได้ว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะความคิดจะดีแค่ไหนเพียงใด องค์กรจะน่าสนใจแค่ไหน ถ้าไม่มีเงินก็ทำไม่สำเร็จ (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2520) ด้วยเหตุนี้เราจึงถือว่าการศึกษาเป็นการลงทุน (Education as an Investment) นอกจากนี้นักเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มคลาสสิกยังเห็นด้วยในข้อที่ว่าการศึกษาเป็นการลงทุนเพราะ ทรัพย์สินของชาติเพิ่มขึ้นได้จากคนงานใช้ฝีมือที่ตนได้ร่ำเรียนลงทุนแสวงหามา (อัมพร วิจิตรพันธุ์ และอัญชลี ค้อคงคา, 2523) กล่าวไว้ว่า เงินที่นำมาลงทุนในการศึกษาถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในหัวข้อ

2.1 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาในสถาบันของรัฐ หรือเอกชน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่เกิดขึ้นจะมาจากส่วนที่สำคัญๆ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกรัฐบาลจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรมาให้กับการศึกษา อีกส่วนหนึ่งผู้ที่ต้องการศึกษาเล่าเรียนจำเป็นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษาและการดำรงชีพขณะศึกษาเล่าเรียน มีการจัดแบ่งประเภทของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาไว้ ดังนี้

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย (2517) ได้จำแนกประเภทของค่าใช้จ่ายของนิสิตนักศึกษาไว้เป็นประเภทใหญ่ ๆ 4 ประเภท คือ

1) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พักอาศัย ได้แก่

(1) ค่าที่พักอาศัย

- (2) ค่าอาหาร ณ ที่พัก
- (3) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เกี่ยวกับที่พัก เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าซักผ้า
- 2) ค่าใช้จ่ายนอกที่พักอาศัย ได้แก่
 - (1) ค่าอาหารนอกบ้านพัก
 - (2) ค่ายานพาหนะประจำวัน
 - (3) ค่าบันเทิงและค่าพักผ่อนหย่อนใจ
 - (4) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าตัดผม
- 3) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องใช้และค่ารักษาพยาบาล ได้แก่
 - (1) ค่าเสื้อผ้าและเครื่องใช้อื่น ๆ
 - (2) ค่ารักษาพยาบาลในกรณีที่ไม่ใช่บริการของสถานศึกษา
- 4) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่
 - (1) ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงต่างๆ เช่น ค่าบำรุงรักษาสถานศึกษา ค่าห้องสมุด สโมสร ชมรมและอื่น ๆ
 - (2) ค่าชุดใช้ในกรณีทำของเสียหาย
 - (3) ค่าตำราที่ใช้ในการศึกษา รวมถึงอุปกรณ์การศึกษาทุกชนิด
 - (4) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาภาคปฏิบัติหรือกิจกรรมพิเศษ
 - (5) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการศึกษา

ระดับ อนุสาสน์ (2518) ได้ให้ความหมายและรายละเอียดของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาว่าหมายถึง ค่าใช้จ่ายเพื่อการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่ในสถาบัน แบ่งเป็น

- 1) ค่าที่พักอาศัย ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าหอพัก
- 2) ค่าอาหารประจำวัน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นค่าอาหารตลอดวัน รวมทั้งค่าเครื่องคัมควย
- 3) ค่าพาหนะประจำวัน ได้แก่ ค่าโดยสารรถยนต์ต่าง ๆ ในการเดินทางไปสถานศึกษาทั้งไปและกลับในวันหนึ่ง ๆ
- 4) ค่าธรรมเนียมการศึกษา ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าลงทะเบียนหน่วยกิต
- 5) ค่าอุปกรณ์การศึกษา ได้แก่ ค่าสมุด ค่ากระดาษสอบ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา
- 6) ค่าใช้จ่ายในการฝึกสอน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาต้องจ่ายเป็น ค่าอุปกรณ์การสอนและอื่น ๆ ขณะที่นักศึกษาออกฝึกสอน

- 7) ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
 - 8) ค่ารักษาพยาบาล ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ขณะที่กำลังศึกษาอยู่
 - 9) ค่าพาหนะไปกลับภูมิลำเนา ได้แก่ ค่าโดยสารรถยนต์ต่าง ๆ ในการเดินทางกลับภูมิลำเนาที่นักศึกษาอยู่
 - 10) ค่าพักผ่อนหย่อนใจและการบันเทิง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการดูภาพยนตร์ ฟังดนตรี ค่าหนังสือพิมพ์และวารสาร
 - 11) ค่าบริการส่วนตัว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการสร้างบุคลิกภาพต่าง ๆ เช่น ค่าตัดผม ค่าเครื่องสำอาง สบู่ ยาสีฟัน รวมทั้งค่าซักกรีดด้วย
 - 12) ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการต้อนรับเพื่อนฝูง การกุศล ค่าของขวัญ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่เข้าประเภทใด ๆ
- อภิชัย พันธเสน (2518) ได้อธิบายถึงต้นทุนในการลงทุนทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยทั้งหมด
- 2) ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาจะต้องใช้จ่ายขณะที่เป็นนักศึกษา
- 3) รายได้ที่ควรจะได้จากการทำงาน หากมิได้ศึกษาในมหาวิทยาลัย (Income Foregone)
- 4) ดอกเบี้ยจากรายได้ที่ควรจะได้จากการทำงาน หากมิได้ศึกษาในมหาวิทยาลัย (Income Foregone)
- 5) ดอกเบี้ยจากเงินค่าใช้จ่ายในการศึกษา ทั้งของมหาวิทยาลัยและนักศึกษ

2 ประเภท คือ

- 1) ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ซึ่งผู้รับการศึกษาจะต้องจ่ายเอง เช่น ค่ากินอยู่ ค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์ เป็นต้น
- 2) ค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารสถานที่ ค่าดำเนินการ ค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าครุภัณฑ์ โดยทั่วไปแล้วค่าใช้จ่ายประเภทนี้ มีรัฐหรือเอกชนเป็นผู้ประกอบการลงทุนโดยตรง

Kamat (1968) อ้างถึงใน เพ็ญทิพย์ เกียรติคำจ่าย (2525) ได้ให้ความหมายของ ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาว่า หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่ลงทุนอย่างการลงทุนไปเพื่อการศึกษา อันประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 ประเภท

1) ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการศึกษาจ่าย (Institutional Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่สถาบันการศึกษาจ่ายไปในการให้การศึกษา จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ค่าใช้จ่ายดำเนินการ (Operating Cost) และค่าใช้จ่ายด้านลงทุน (Capital Cost)

2) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นักเรียนใช้จ่าย (Student Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่นักเรียนใช้จ่ายไปเพื่อศึกษา ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ากิจกรรมต่าง ๆ และค่าเสียโอกาสในการทำงาน

Cohen and Hanson (1968) อ้างถึงใน สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ (2526) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะต้องเสียค่าใช้จ่ายดังนี้

- 1) ค่าบำรุงการศึกษา
- 2) ค่าธรรมเนียมการศึกษา
- 3) ค่าหนังสือ
- 4) ค่าที่พัก
- 5) ค่าเสื้อผ้า รวมค่าซักกรีด
- 6) ค่าพาหนะเดินทาง
- 7) ค่ารักษาพยาบาล ทำฟัน
- 8) ค่าบริจาค ทำบุญ
- 9) ค่ากิจกรรม สโมสร
- 10) ค่าหนังสือพิมพ์ วารสาร
- 11) ค่าพักผ่อนหย่อนใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) อ้างถึงใน นันทวรรณ เจริญจิตต์ (2532) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายทางการศึกษาไว้เป็น 2 ประเภท คือ

1) ค่าใช้จ่ายสถาบัน ประกอบด้วย

(1) ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายในหมวดเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าจ้าง ค่าวัสดุ ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค และเงินอุดหนุน ทั้งในส่วนที่เป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน และเงินต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายดำเนินการในหมวด

ต่าง ๆ เหล่านี้ จะถูกจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้เงิน เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารทั่วไป ค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนการสอนหรือการผลิตบัณฑิต ค่าใช้จ่ายเพื่อให้บริการชุมชน และค่าใช้จ่ายเพื่อทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

(2) ค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน ได้แก่ ค่าเสียโอกาสในการใช้อาคารสถานที่ และครุภัณฑ์เพื่อการศึกษา แทนที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมหรือบริการอื่น ๆ

2) ค่าใ้จ่ายนักศึกษา ประกอบด้วย

(1) ค่าใ้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงต่าง ๆ ค่าหนังสือ/ตำรา และอุปกรณ์การเรียนทุกชนิด

(2) ค่าเสียโอกาส หรือรายได้ที่นักศึกษาควรได้รับจากการทำงานแทนการเรียน

(3) ค่าใ้จ่ายส่วนตัวที่จำเป็นอื่น ๆ ในระหว่างการศึกา ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ค่าเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าสมาชิก และค่ากิจกรรมต่าง ๆ ค่าใ้จ่ายเหล่านี้ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง

Perlman (1973) อ้างถึงใน นันทวรรณ เจริญจิตต์ (2532) ได้แบ่งประเภทของค่าใ้จ่ายทางการศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ

1) ค่าใ้จ่ายทางตรง (Direct Cost) มี 2 ประเภท คือ ค่าใ้จ่ายโดยตรงส่วนตัว (Private Direct Cost) ซึ่งเป็นค่าใ้จ่ายส่วนตัวของผู้เรียนโดยตรงอันประกอบด้วย ค่าหนังสือ ค่าธรรมเนียม ค่าพักผ่อน ค่าเดินทาง ฯลฯ และค่าใ้จ่ายโดยตรงด้านสังคม (Social Direct Cost) เช่น ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ เงินเดือนครู ค่าจ้างแรงงานอื่น ๆ ค่าสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

2) ค่าใ้จ่ายทางอ้อม (Indirect Cost) คือ ค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ของผู้เรียนที่ใช้เวลาในการมาเรียนแทนที่จะไปทำงาน ทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้ บางทีเรียกค่าใ้จ่ายนี้ว่า รายได้ที่เสียไป (Earning Foregone)

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับค่าใ้จ่ายของนิสิตนักศึกษา ทั้งในส่วนที่เป็นค่าใ้จ่ายจากเงินงบประมาณของสถาบัน และค่าใ้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาเอง จะเป็นประโยชน์สำหรับการจัดเตรียมค่าใ้จ่ายในระหว่างการศึกา ของผู้ปกครองและตัวนิสิตนักศึกษา และยังมีประโยชน์ต่อสถาบัน สำหรับนำไปใช้ประกอบการวางแผนจัดทำงบประมาณ ดังนั้นจึงมีผู้สนใจศึกษา และค้นคว้าวิจัยเรื่องเกี่ยวกับค่าใ้จ่ายของนิสิตนักศึกษา ไว้ดังนี้

2.2.1 ค่าใช้จ่ายต่อหัว/รายหัวของนิสิตนักศึกษา

มานีนวล จันสัจจชัย (2513) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษาวิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1) ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชน เฉลี่ยทั้ง 5 ปี ของนักศึกษาแยกตามคณะ ดังนี้

บริหารธุรกิจ	7,418.31 บาท
ช่างโยธา	8,113.00 บาท
ช่างไฟฟ้า	8,237.50 บาท
เทคนิคการเกษตร	8,282.25 บาท
ช่างกล	8,264.48 บาท
ออกแบบ	8,961.40 บาท

2) ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนของนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ คณะวิชาเทคนิคการเกษตร และคณะวิชาช่างกล อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ คณะวิชาช่างไฟฟ้า และคณะวิชาช่างโยธา ส่วนคณะวิชาที่จ่ายต่ำสุด คือ นักศึกษาคณะวิชาบริหารธุรกิจ

ชูศรี มณีรัตน์ (2526) ได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการศึกษารายหัวของนักศึกษาระหว่างการศึกษาระดับภาคเช้า และภาคบ่ายของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาลัยเขตพัฒนการพระนครศรีอยุธยา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในปีการศึกษา 2523 และ 2524 ผลการศึกษา พบว่า

1) ต้นทุนการศึกษารายหัวของนักศึกษาแต่ละชั้น

(1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ในปีงบประมาณ 2523 เฉลี่ยภาคเช้าเท่ากับ 5,167.56 บาท ภาคบ่ายเท่ากับ 2,376.99 บาท ในปีงบประมาณ 2524 เฉลี่ยภาคเช้าเท่ากับ 5,627.32 บาท ภาคบ่ายเท่ากับ 2,569.21 บาท

(2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งแบ่งเป็น ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ในปีงบประมาณ 2523 เฉลี่ยภาคเช้าเท่ากับ 7,040.90 บาท ภาคบ่ายเท่ากับ 3,110.37 บาท ในปีงบประมาณ 2524 เฉลี่ยภาคเช้าเท่ากับ 7,378.32 บาท ภาคบ่ายเท่ากับ 3,178.80 บาท

2) ต้นทุนการศึกษารายหัวนักศึกษาที่ศึกษางานจบหลักสูตร

(1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งแบ่งเป็น แผนกการขาย แผนกเลขานุการ แผนกบัญชี เฉลี่ยทุกแผนกวิชาในปีงบประมาณ 2523 ภาคเช้าเท่ากับ 15,735.57 บาท

ภาคบ่ายเท่ากับ 7,207.03 บาท ในปีงบประมาณ 2524 ภาคเช้าเท่ากับ 17,030.06 บาท ภาคบ่ายเท่ากับ 7,591.74 บาท

(2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น แผนกการตลาด แผนกการเลขานุการ แผนกการบัญชี เฉลี่ยทุกแผนกวิชาในปีงบประมาณ 2523 ภาคเช้าเท่ากับ 14,081.80 บาท ภาคบ่ายเท่ากับ 6,220.73 บาท ในปีงบประมาณ 2524 ภาคเช้าเท่ากับ 14,756.65 บาท ภาคบ่ายเท่ากับ 6,357.61 บาท ต้นทุนการศึกษารายหัวของนักศึกษาทั้งสองระดับ โดยเฉลี่ยภาคเช้ามีค่าใช้จ่ายสูงกว่าภาคบ่าย

ถ้าควน บุญบงษ์ (2528) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในปีงบประมาณ 2525 และ 2526 พบว่า

1) ค่าใช้จ่ายรายหัวนักศึกษาปีงบประมาณ 2525

ค่าใช้จ่ายรายหัวนักศึกษาโดยเฉลี่ย ทั้งมหาวิทยาลัย เท่ากับ 50,148 บาท คณะแพทยศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายรายหัวสูงสุดคือ 173,890 บาท บัณฑิตศึกษา มีค่าใช้จ่ายรายหัวต่ำสุด คือ 22,156 บาท สำหรับวิทยาเขตหาดใหญ่ มีค่าใช้จ่ายรายหัวนักศึกษาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 67,882 บาท และวิทยาเขตปัตตานี เท่ากับ 24,831 บาท

2) ค่าใช้จ่ายรายหัวนักศึกษาปีงบประมาณ 2526

ค่าใช้จ่ายรายหัวนักศึกษาโดยเฉลี่ย ทั้งมหาวิทยาลัย เท่ากับ 57,186 บาท คณะแพทยศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายรายหัวสูงสุดคือ 258,493 บาท คณะศึกษาศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายรายหัวต่ำสุดคือ 25,038 บาท สำหรับวิทยาเขตหาดใหญ่ มีค่าใช้จ่ายรายหัวเท่ากับ 77,729 บาท และวิทยาเขตปัตตานี เท่ากับ 26,282 บาท ค่าใช้จ่ายรายหัวนักศึกษาแต่ละคณะ แตกต่างกัน

เรืองชัย จรุงศิริวัฒน์ (2536) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2535 พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาโดยเฉลี่ยทั้งมหาวิทยาลัย มีค่า 108,994 บาท งบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในการเรียนการสอนมาจากงบประมาณแผ่นดิน 785,260,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 91.1 และจากงบประมาณเงินรายได้ 76,518,390 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.9 และพบว่า งบดำเนินการโดยเฉพาะหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ และค่าจ้างชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 61.9 และเมื่อพิจารณางบประมาณในส่วนงบดำเนินการ ค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงสุดของแต่ละกลุ่มมีดังนี้ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ 135,863 บาท กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเกษตรศาสตร์ 77,178 บาท

กลุ่มฝึกหัดครู คณะศึกษาศาสตร์ 69,869 บาท และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 34,326 บาท

2.2.2 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา

สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (2512) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยในปี 2511-2512 ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาใช้จ่ายส่วนตัวโดยไม่รวมค่าบำรุง ค่าธรรมเนียมที่ชำระให้แก่สถาบันคิดโดยเฉลี่ยรายคน รวมทุกสถาบันเป็นเงินประมาณ 496 บาทต่อเดือน เมื่อคิดเป็นรายปี 4,464 บาท เมื่อคิดโดยเฉลี่ยตลอดเวลาเรียนจนจบ 4 ปี เป็นเงินประมาณ 17,856 บาท

2) จากการพิจารณา เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในแต่ละสถาบัน จะเห็นได้ว่า นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงประมาณ 572 บาทต่อเดือน รองลงไป คือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 527 บาท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 520 บาท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 508 บาท มหาวิทยาลัยมหิดล 502 บาท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 501 บาท มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 449 บาท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 441 บาท มหาวิทยาลัยศิลปากร 442 บาท และสถาบันที่นิสิตนักศึกษาใช้จ่ายรายเดือนน้อยที่สุด คือ วิทยาลัยวิชาการศึกษา 363 บาท

3) นิสิตนักศึกษาชาย ใช้จ่ายมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง กล่าวคือ ฝ่ายชายใช้จ่ายประมาณเดือนละ 506 บาท หรือปีละ 4,554 บาท ส่วนฝ่ายหญิงใช้จ่ายประมาณเดือนละ 485 บาท หรือปีละ 4,365 บาท และนิสิตนักศึกษาปีแรกใช้จ่ายมากกว่านิสิตนักศึกษาปีสุดท้าย ใช้จ่ายประมาณเดือนละ 478 บาท หรือปีละ 4,302 บาท

อาวุธ วัฒนสิน (2514) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าใช้จ่าย เฉลี่ยด้านส่วนตัวของนักศึกษาในแผนกต่าง ๆ ระดับชั้นต่าง ๆ ของนักศึกษาที่เสียค่าที่พักอาศัย และไม่เสียค่าที่พักอาศัย ผลการวิจัย พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน ด้านส่วนตัวนักศึกษาประมาณ 46,965 บาท สำหรับนักศึกษาที่เสียค่าที่พักอาศัย และนักศึกษาที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย ประมาณ 34,420 บาท โดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ และแผนกวิชาต่าง ๆ มีค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน

ชนิกา ศิลปอนันต์ และจุฑา ฉัตรคุปต์ (2517) ได้ทำการวิจัยค่าใช้จ่ายในปี 2517 ของนิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า นิสิตคนหนึ่งใช้จ่ายเงินส่วนตัวเพื่อ

การศึกษารวมเบ็ดเสร็จเฉลี่ยประมาณคนละ 11,990 บาทต่อปี ถ้าไม่รวมค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่ากิจกรรมนิตินคนหนึ่งใช้จ่ายประมาณ 10,890 บาทต่อปี สำหรับนิตินที่ไม่ต้องเสียค่าที่พักอาศัย นิตินชายที่เสียค่าที่พักอาศัย นิตินชายเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวคนละประมาณ 6,822 บาท และนิตินหญิงเสียคนละประมาณ 6,427 บาทต่อปี นิตินที่จ่ายเงินส่วนตัวทุกประเภท ในรอบปีการศึกษามากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ นิตินคณะเศรษฐศาสตร์ (13,225 บาท) สถาปัตยกรรมศาสตร์ (13,062 บาท) และทันตแพทยศาสตร์ (12,678 บาท) นิตินคณะสัตวแพทยศาสตร์ ใช้จ่ายเงินน้อยที่สุด (10,938 บาท)

กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย (2517) ได้ทำการวิจัย เรื่องค่าใช้จ่ายของนิติน นักศึกษาระดับอุดมศึกษาประจำปี 2517 โดยทั้งนิตินนักศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนผลจากการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายของนิตินนักศึกษาส่วนกลางโดยเฉลี่ยปีละ 11,445 บาทต่อคน นิตินนักศึกษาที่ใช้จ่ายมากที่สุด ได้แก่ นิตินนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรี ลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน คือ ประมาณ 14,024 บาท และ 14,003 บาทตามลำดับ รองลงมาได้แก่นิติน นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรี คือประมาณ 12,458 บาท นิติน นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้จ่ายเงินโดยเฉลี่ยน้อยที่สุด ประมาณปีละ 10,320 บาทต่อคน รองลงมาได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร เสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยปีละ 10,782 บาท และ 10,827 บาทต่อคน ตามลำดับ ส่วนนิตินนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่น ๆ โดยเฉลี่ยใช้จ่ายเงินปีละประมาณ 11,000 - 12,000 บาท

ในส่วนภูมิภาคนิตินมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม เสียค่าใช้จ่ายสูงสุดประมาณปีละ 15,039 บาทต่อคน นิตินมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดประมาณปีละ 10,025 บาทต่อคน ส่วนนิตินนักศึกษาในสถาบันอื่น ๆ มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 11,249 - 11,918 บาทต่อคน

สำหรับวิทยาลัยเอกชนปรากฏว่า นักศึกษาวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ เสียค่าใช้จ่ายสูงสุดประมาณปีละ 20,769 บาทต่อคน นักศึกษาวิทยาลัยการค้า เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดประมาณปีละ 14,140 บาท ส่วนนักศึกษาวิทยาลัยเอกชนอื่นๆ เสียค่าใช้จ่ายประมาณปีละ 16,993 - 19,641 บาทต่อคน

คณทิ์ สูงสถิตานนท์ (2518) ได้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิตินบัณฑิตวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิติน

บัณฑิต จำแนกตามหลักสูตร สถานภาพการทำงาน เพศ ภูมิลำเนาเดิม และสถานภาพการสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตบัณฑิตที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2518 พบว่า

1) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิต ประมาณปีละ 12,116.41 บาท โดยนิสิตบัณฑิตหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวน้อยที่สุด

2) นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ นิสิตบัณฑิตชายมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิง

3) นิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ใช้จ่ายส่วนตัวต่ำกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด

4) นิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัวแล้วและเป็นโสด ค่าใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกัน

เลียบ ไทยยัง (2522) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2522 พบว่า ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมการศึกษา ของนักศึกษาปกติ เฉลี่ยประมาณคนละ 801.66 บาทต่อปี และสำหรับค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมการศึกษานอกเวลา เฉลี่ยประมาณคนละ 1,971.49 บาทต่อปี สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวรวมทุกประเภทของนักศึกษาภาคปกติ เฉลี่ยโดยประมาณคนละ 8,408.51 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายส่วนตัวรวมทุกประเภทของนักศึกษาก่อนเวลาเฉลี่ยประมาณคนละ 11,390.11 บาทต่อปี

เพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย (2525) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนิสิตบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา ในประเทศไทย พบว่า นิสิตบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษาในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายส่วนตัว โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 2,863.89 บาท หรือปีละ 25,766.77 บาท นิสิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตประสานมิตร มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ 3,244.83 บาท หรือปีละ 29,177.02 บาท สูงกว่านิสิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ 2,689.88 บาท หรือประมาณปีละ 24,209.01 บาท โดยนิสิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษา สูงกว่านิสิตบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนค่าเสื้อผ้าและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นิสิตบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้จ่ายสูงกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายสูงกว่านิสิตที่ยังไม่มีงานทำ นิสิตบัณฑิตชาย นิสิตบัณฑิตหญิง

นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ กับนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และนิสิตที่สมรสแล้ว กับนิสิตที่ยังเป็นโสด ใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน

สุภาพรธรรม ไชยเศรษฐ (2526) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 12 สถาบัน พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาทุกสถาบันเฉลี่ยต่อคนประมาณ 30,344.17 บาทต่อปีการศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจใช้จ่ายมากที่สุด คือประมาณคนละ 35,836.34 บาทต่อปี นักศึกษาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยการค้า วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยพายัพ วิทยาลัยหัวเฉียว วิทยาลัยเกริก และวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนประมาณ 31,474.58 - 29,860.24 บาท นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยคณาสวัสดิ์ และวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนประมาณ 26,506.81 - 22,632.67 บาท และนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนน้อยที่สุดคือ ประมาณคนละ 12,631.68 บาท นักศึกษาชายมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษาหญิง นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดอื่น มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดที่ตั้งของสถานศึกษา นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค มีค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาทุกสถาบันที่มีสถานภาพทางการเงินไม่พอใช้เป็นบางเดือน แก้ปัญหาโดยขอจากบิดามารดา หรือผู้อุปการะ และขอยืมจากเพื่อน

อำไพ โกมลมิศร์ (2526) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครูทั่วประเทศ พบว่า ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครูโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 15,352.08 บาท นักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษม และวิทยาลัยครูกาญจนบุรี ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน คือประมาณระหว่าง 17,620.68 - 17,345.03 บาท นักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี และ วิทยาลัยครูภูเก็ต ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน คือ ประมาณระหว่าง 16,860.87 - 15,085.27 บาท นักศึกษาวิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยครูสุรินทร์ ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน คือ ประมาณระหว่าง 14,432.76 - 11,214.47 บาท นักศึกษาชายมีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักศึกษาหญิง นักศึกษาที่อยู่หอพักมีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักศึกษาที่อยู่บ้านของตนเอง นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง มีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักศึกษาที่อยู่ภาคอื่น ๆ

นันทวรรณ เจริญจิตต์ (2532) ทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 698 คน พบว่า

1) นักศึกษามัธยมศึกษา ใช้จ่ายเงินในหมวดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาที่จ่ายให้กับสถาบันอุดมศึกษาตลอดหลักสูตร ตั้งแต่ 37,735 - 80,870 บาท

2) หมวดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งมีได้จ่ายให้กับสถาบันการศึกษา พบว่า นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนมากในเกือบทุกสาขามีการใช้จ่ายเงิน เป็นค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ในหมวดนี้ต่ำกว่า 1,000 บาท ในทุกประเภท ยกเว้นส่วนใหญ่ของนักศึกษามัธยมศึกษาในสาขา วิชาบริหารธุรกิจ และสาขาวิชาระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์ มีค่าเอกสาร/ตำรา สูงกว่า นักศึกษาทั้งหมด ส่วนการประมาณการค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ หรือในการเตรียมตัว สอบรวบยอดของนักศึกษาผู้กำลังจะสำเร็จการศึกษา พบว่า ร้อยละ 45.1 ไม่มีค่าใช้จ่าย ประเภทนี้ และร้อยละ 36.2 คาดว่าจะมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ ต่ำกว่า 10,000 บาท

3) หมวดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำรงชีพ พบว่า นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่เกือบ ทุกสาขาวิชาไม่มีค่าที่พัก และมีค่าใช้จ่ายประเภท ค่าแต่งกาย ค่าพักผ่อนหย่อนใจ และ ค่าเดินทางมาสถานศึกษา ประเภทละต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน และมีค่าอาหารต่ำกว่า 2,000 บาท และระหว่าง 2,000 - 4,000 บาท

ไม่พบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายในหมวดค่าต่างๆ ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ชั้นปี สถานภาพการทำงาน และเพศ

4) นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ที่จ่ายให้กับสถาบันและปัญหาค่าใช้จ่ายส่วนตัว แหล่งที่นักศึกษามัธยมศึกษาในสถานศึกษาเอกชนใช้แก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาทางการเงิน ได้แก่ บิดามารดา และญาติพี่น้อง

นอกจากนี้ยังมีผลงานที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายของนิสิต/นักศึกษา ในสถาบันต่างๆ ของต่างประเทศ ดังนี้

Harris (1962) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่อยู่บ้านตนเองเสียค่าใช้จ่ายอย่างน้อย 1,000 เหรียญสหรัฐต่อปี และจากรายงานของ (Mood, 1973) นักศึกษาในมหาวิทยาลัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา เสียค่าที่พัก ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการศึกษา ในปี 1969 - 70 เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 8.7 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา

Endicott (1967) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษา มหาวิทยาลัยในสาขา วิศวกรรมศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจและสาขาศิลปศาสตร์ พบว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษาทั้ง 2 สาขา ได้แตกต่างกันในช่วง 10 ปี ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัยในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ และสาขาศิลปศาสตร์ ค.ศ. 1947 1957 และ 1967

หน่วย : เหรียญสหรัฐอเมริกา

สาขาวิชา	ค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือน		
	1947	1957	1967
วิศวกรรมศาสตร์	245	450	700-725
บริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์	225	400	575-600

ที่มา : Endicott (1967)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัยสาขาวิศวกรรมศาสตร์ มากกว่า ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ในสาขาบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ในช่วง 10 ปี สาขา วิศวกรรมศาสตร์ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 61 และสาขาบริหารธุรกิจและศิลปกรรมศาสตร์ เพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 50

Woodhall (1970) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัย ในกลุ่มประเทศ สแกนดิเนเวีย ใน ค.ศ. 1958 นักศึกษามหาวิทยาลัยเสียค่าใช้จ่ายปีละ 40 ปอนด์ ส่วน นักศึกษาในวิทยาลัยครูเสียค่าใช้จ่ายปีละ 70 ปอนด์ ส่วนค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในวิทยาลัยครู ของประเทศนอร์เวย์ และฟินแลนด์ก็สูงกว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่อง จากนักศึกษาในวิทยาลัยครูต้องเสียธรรมเนียมในการสอบ ขณะที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยไม่ ต้องเสีย และนักศึกษาในวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัย ต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 50 ในทุก ๆ 5 ปี ทั้งนี้เพราะ ค่าครองชีพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี

ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศญี่ปุ่น (Organization for Economic Co-operative and Development, 1971) ในปี ค.ศ. 1965 นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเสียค่าใช้จ่าย ในเรื่องค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม การศึกษา 77,000 เยน ในขณะที่นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเสีย 15,000 เยน และ

การอุดหนุนของรัฐ รัฐให้เงินอุดหนุนแก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ร้อยละ 97.2 รัฐให้เงินอุดหนุนแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ร้อยละ 2.1

Wilde (1972) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1972 ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในรอบ 20 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1950 - 1970

ตารางที่ 2 ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1950 - 1970

หน่วย : เหรียญสหรัฐอเมริกา

	1950	1955	1960	1965	1970
ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม	250	380	638	950	1,550
ค่าหอพัก	280	330	412	450	510
รวม	530	710	1,050	1,400	2,060

ที่มา : Wilde (1972)

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 300

Carnegie Commission On Higher Education (1973) ได้กล่าวถึงค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันของรัฐและเอกชนโดยอ้างจาก US. Office of Education (1972 b, Table 44) ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันของรัฐและเอกชนในสหรัฐอเมริกา

หน่วย : เหรียญสหรัฐอเมริกา

ประเภท ของสถาบัน	กำหนดวิทยุและค่าธรรมเนียม			ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ รวมทั้งค่าที่พัก		
	รัฐ	เอกชน	อัตราส่วน รัฐ/เอกชน	รัฐ	เอกชน	อัตราส่วน เอกชน/รัฐ
มหาวิทยาลัย						
1961-62	265	1,059	4.0	947	1,882	2.0
1965-66	327	1,369	4.2	1,106	2,317	2.1
1969-70	413	1,749	4.3	1,342	2,903	2.2
1971-72	485	2,105	4.4	1,527	3,354	2.2
วิทยาลัย 4 ปี						
1961-62	182	838	4.6	788	1,570	2.0
1965-66	240	1,086	4.5	903	1,898	2.1
1969-70	309	1,470	4.8	1,145	2,434	2.1
1971-72	365	1,740	4.8	1,305	2,820	2.2

ที่มา : Carnegie Commission On Higher Education (1973)

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันของรัฐและเอกชน ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และวิทยาลัย 4 ปี ค่าใช้จ่ายในด้านกำหนดวิทยุ ค่าธรรมเนียม มากกว่านักศึกษาในสถาบันของรัฐ และค่าใช้จ่าย ช่วงระยะ 10 ปี ได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ

ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ (The British Council and the Association of Commonwealth University, 1974) นักศึกษาในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด และมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เสียค่าใช้จ่าย ค่าหน่วยกิต และค่าธรรมเนียมประมาณ 1,100 ปอนด์ ต่อ 1 ปีการศึกษา ในมหาวิทยาลัยอื่น ปกติจะเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 800 - 900 ปอนด์ ต่อปี

Kaszyk (1976) ได้ศึกษาค่าธรรมเนียมการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศเยอรมัน ปี ค.ศ. 1976 นักศึกษาจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียม ดังนี้

- 1) ค่าธรรมเนียมเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย
- 2) ค่าธรรมเนียมในการสอบ
- 3) ค่าช่วยเหลือสวัสดิการนักศึกษา ระหว่าง 100-200 มาร์ค ต่อ 1 เทอม เช่น ค่าประกันสุขภาพ ค่าสโมสรนักศึกษา ประมาณ 10 มาร์ค

นักศึกษาที่เรียนคณะอักษรศาสตร์ ต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยประมาณ 200 มาร์ค ต่อ 1 ภาคการศึกษา เป็นค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าหนังสือ

นักศึกษาที่เรียนในคณะแพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค ต้องเสียค่าใช้จ่าย อุปกรณ์การศึกษา และค่าหนังสือ ประมาณ 500 มาร์คต่อ 1 ภาคการศึกษา

นักศึกษาในคณะต่าง ๆ เสียค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ประมาณคนละอย่างน้อย 650 มาร์ค ต่อ เดือน

นักศึกษาเสียค่าที่พักในมหาวิทยาลัย ประมาณ 80 - 150 มาร์คต่อเดือน

นอกจากนี้การศึกษาของสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ในวิทยาลัยของรัฐ และนักศึกษาในวิทยาลัยเอกชนพบว่า นักศึกษาต้องเสียค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าห้องพัก ในระยะเวลา 4 ปี เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี นักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐเสียค่าใช้จ่าย 1,000 เหรียญสหรัฐ ในปี 1978 นักศึกษาในวิทยาลัยของรัฐ เสียค่าใช้จ่าย 2,100 เหรียญสหรัฐ ในขณะที่นักศึกษาในวิทยาลัยเอกชน เสียค่าใช้จ่าย 4,370 เหรียญสหรัฐ จะเห็นได้ว่า ในช่วงปี 1967 - 1978 ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยของรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 112 และ นักศึกษาในวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 108 (Carnegie Council and Policy Studies in Higher Education, 1978)

Finn (1978) ได้สรุป ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในปี ค.ศ. 1977 - 1978

หน่วย : เหรียญสหรัฐอเมริกา

ประเภท นักศึกษา	ค่า หน่วยกิต ค่า ธรรมเนียม	ค่า ที่พัก	ค่า หนังสือ และ อุปกรณ์ การศึกษา	ค่า พาหนะ	ค่า ใช้จ่าย ส่วนตัว อื่น ๆ	รวม
รัฐ						
2 ปี (ไป-กลับ)	389	846	190	411	460	2,314
4 ปี (ไป-กลับ)	621	780	201	404	480	2,486
4 ปี (อยู่ประจำ)	621	1,380	201	204	497	2,906
เอกชน						
2 ปี (อยู่ประจำ)	1,812	1,346	204	232	421	4,015
4 ปี (ไป-กลับ)	2,476	842	215	348	450	4,331
4 ปี (ไป-กลับ)	2,476	1,430	215	244	446	4,811

ที่มา : Finn (1978)

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะใช้จ่ายประมาณ 2 เท่า ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเกาหลี (Korea Republic: Ministry of Education, 1980) ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เสียค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียม ประมาณปีละ 227.08 เหรียญสหรัฐ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ เสียค่าใช้จ่ายประมาณปีละ 258.33 เหรียญสหรัฐ แต่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า 2 เท่า ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

Arikpo (1986) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิฐานะ การบริการ การใช้จ่ายเงิน และสภาพการเรียนของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาของมหาวิทยาลัยเนบราสกา-ลินคอล์น ที่เรียนระหว่างปี ค.ศ. 1980-1984 นักศึกษาเหล่านี้มี ภูมิฐานะเดิมอยู่ในประเทศอินเดีย อิหร่าน ไนจีเรีย ซาอุดีอาระเบีย และเวเนซุเอลา พบว่า รูปแบบการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาไม่แน่นอน แต่แหล่งการเงินที่สำคัญที่สนับสนุนการเรียนของ นักศึกษาก็คือ เงินจากครอบครัว เงินทุนส่วนตัว และการทำงานเสริม มีนักศึกษาบางส่วน จะได้รับทุนช่วยเหลือจากรัฐบาลของประเทศตน หรือได้รับทุนช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ นักศึกษาจากประเทศอินเดีย และ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งได้รับค่าใช่จ่ายประมาณปีละ 6,001-8,000 ดอลลาร์ นักศึกษาที่ ได้รับทุนการศึกษาเป็นครั้งคราว คือ นักศึกษาจากไนจีเรียและอิหร่านซึ่งได้รับค่าใช่จ่าย อยู่ระหว่าง 8,001- 10,000 ดอลลาร์ สัตถุชาติของนักศึกษา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อายุ ขนาดของครอบครัว และแหล่งสนับสนุนเงินสำหรับการเรียน มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Schafer (1986) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบ และจำนวนเงินที่นักศึกษาได้รับสำหรับ ใช้จ่ายค่าลงทะเบียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 265 คน โดย แยกกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองจะเป็นตัวแทนของ นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินแบบต่างๆ จากมหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่ม ควบคุมนั้นจะไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ จากมหาวิทยาลัย การวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้ง สองกลุ่มมีผลต่อการลงทะเบียนแตกต่างกัน ซึ่งให้เห็นว่าสถาบันศึกษาควรให้ความช่วยเหลือ ทางการเงินในรูปแบบต่างๆ เพราะจะทำให้นักศึกษาที่มีความจำเป็นและมีความต้องการ ความช่วยเหลือทางการเงินในระดับ มาก น้อย หรือไม่ต้องการเลย ต่างก็ได้รับผลประโยชน์ จากมหาวิทยาลัยเท่าเทียมกัน

Sirios (1986) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของนักศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อการศึกษา อันได้แก่ ความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาล สิทธิพิเศษต่าง ๆ ทุน การทำงาน และเงินกู้เพื่อการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเอกชนใน แมสซาชูเซตส์ตะวันตก จำนวน 303 คน ซึ่งจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ สาขา วิชาเอก ความสามารถทางการเรียน อันดับของโรงเรียนระดับมัธยมปลาย เพศ ภูมิฐานะ การเข้าร่วมกิจกรรม ศาสนา วันที่เข้าศึกษาในวิทยาลัย คะแนนเฉลี่ย พบว่า ตัวแปรทุกตัวมี ความสัมพันธ์กับรูปแบบทางการเงิน คือ เงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ทุน

การทำงาน และเงินกู้เพื่อการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากความช่วยเหลือทางการเงินแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า นักศึกษายังต้องการให้สถาบันให้ความช่วยเหลือจริยธรรม และคุณธรรมที่เป็นนามธรรมรูปแบบอื่นอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ของบุคคลทั่วไป แม้บุคคลเหล่านั้นต้องมีภาระค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีการแปรผันตามสถานะเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเต็มที่ หากจะพิจารณาในแง่ของเศรษฐศาสตร์แล้ว บุคคลที่เข้ารับการศึกษามักจะมีค่าเสียโอกาส (Income Foregone และ Opportunity Cost) เกิดขึ้นระหว่างศึกษาก็ตาม สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะ สิ่งที่ผู้รับการศึกษาจ่ายไปในรูปแบบของตัวเงินหรือการเสียโอกาสดังกล่าว เป็นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งในระหว่างการศึกษาเท่านั้น แต่เมื่อบุคคลที่ได้รับการศึกษานั้นเข้าสู่ตลาดแรงงาน จะได้รับค่าแรงงานและโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงานตามคุณวุฒิ ยังมีคุณวุฒิที่สูงเท่าไรยิ่งจะได้รับค่าจ้างแรงงานมาก และมีโอกาสที่จะก้าวสู่ตำแหน่งผู้บริหารในองค์กรนั้นๆ มากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งเป็นการเลื่อนฐานะทางสังคมของบุคคลที่ได้รับการศึกษานั้นด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลในช่วงอายุเดียวกันแต่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า จึงทำให้เห็นได้ชัดว่าผลตอบแทนจากระบบอุดมศึกษานั้น เป็นผลตอบแทนระยะยาว สำหรับปัจเจกบุคคลมากกว่าผลตอบแทนต่อสังคม

ผลจากการศึกษา จึงเป็นแนวทางในการศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ ในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายต่อหัวซึ่งรัฐเป็นผู้จ่าย และค่าใช้จ่ายส่วนตัวซึ่งนักศึกษาเป็นผู้จ่าย เป็นจำนวนเงินเท่าใด เพื่อเป็นข้อมูลเรื่องค่าใช้จ่ายที่จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบัน ผู้ที่สนใจเข้าศึกษา และยังเป็นแนวทางให้รัฐ หรือเอกชนผู้บริจาคให้ความสนใจที่จะช่วยเหลือผู้ที่กำลังศึกษาในสถาบันได้ ซึ่งในรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ จะได้นำเสนอในลำดับต่อไป